

Wykonawcy:

Cappella Corale Varsaviana

soprany:

Katarzyna Bienias
Mirosława Florczak
Agnieszka Hryniewicka
Maria Kucharska
Dorota Mularczyk
Ewelina Siedlecka
Małgorzata Szymanek-Piotrowska
Anna Wyrzykowska

alty:

Lidia Baranowska
Emilia Dutkiewicz
Jolanta Kaczyńska-Lechnio
Zuzanna Klementowska
Katarzyna Krzyżanowska
Iwona Pastwa-Zarychta
Agnieszka Symela

tenory:

Tomasz Gniatkowski
Jakub Andrzej Grabowski
Jakub Grabowski
Paweł Kowalewski
Andrzej Marusiak
Jan Sajdak
Rafał Staniec
Tomasz Warmijak

basy:

Paweł Bazan
Mateusz Gołąb
Mirosław Grabski
Bartosz Jakubczak
Piotr Maculewicz
Piotr Pieron
Daniel Synowiec
Roman Wawreczko

Soliści:

Katarzyna Krzyżanowska alt
Tomasz Warmijak tenor

Roman Rewakowicz dyrygent

Projekt dofinansowano ze środków
Miasta Stołecznego Warszawy.

Patronat medialny

CityINF tv

www.pmv.org.pl

Fundacja „Pro Musica Viva”

Patronat Honorowy:

Vladimir Grinin

Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny
Federacji Rosyjskiej w Rzeczypospolitej Polskiej

Hanna Gronkiewicz-Waltz

Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy

Siergiej Rachmaninow **Koncert chóralny** **RACHMANINOW** **Весенний вальс** (Całonocne czuwanie) Op. 37

Niedziela 29 listopada 2009, godz. 20:30

Kościół Bogurodzicy Maryi na Jelonkach Północnych
ul. Powstańców Śląskich 67a

Wtorek 1 grudnia 2009, godz. 19:00

Cerkiew Prawosławna Św. Marii Magdaleny
Al. Solidarności 52

Program

Siergiej Rachmaninow (1873-1943) Всенощное бдение (Całonocne czuwanie) op. 31

1. Приидите, поклонимся – *Przyjdźcie, pokłońmy się*
2. Благослови, душе моя – *Błogostaw, duszo moja Pana*
3. Блажен муж – *Błogostawiony człowiek*
4. Свете тихий – *Pogodna światłości*
5. Ныне отпускаеши – *Teraz, o Panie pozwól odejść słudze Twemu*
6. Богородице Дево, радуйся – *Raduj się, Bogurodzico Dziewico*
7. Шестопсалмие – *Sześć psalmów*
8. Хвалите имя Господне – *Chwalcie imię Pańskie*
9. Благословен еси Господи – *Błogostawiony jesteś, Panie*
10. Воскресение Христово видевше – *Zmartwychwstanie Chrystusa ujrzawszy*
11. Величит душа моя Господа – *Wielbi dusza moja Pana*
12. Славословие Великое – *Wielka doksologia*
13. Тропарь: Днесь спасение – *Troparion: Dzisiaj jest zbawienie*
14. Тропарь: Воскрес из гроба – *Troparion: Powstałeś z grobu*
15. Взбранной воеводе – *Tobie, zwycięskiej Hetmance*

Siergiej Rachmaninow (1873–1943), jeden z największych kompozytorów rosyjskich, bywa nazywany „ostatnim romantykiem” – istotnie, choć większość jego twórczego życia przypadła na wiek XX, obfitujący w liczne innowacje i radykalne przemiany muzycznej estetyki, on pozostał niewzruszenie wierny idiomowi, który przyswoił sobie w młodości, zafascynowany neoromantyczną i dość powierzchownie tylko „narodową” muzyką Piotra Czajkowskiego. Ów jako pierwszy docenił jego talent i patronował pierwszym kompozytorskim próbom, m.in. z tego powodu muzyka Rachmaninowa nie bez trudu torowała sobie drogę na rosyjskich estradach, gdyż młodsze pokolenie twórców i krytyków, zwłaszcza tych zafascynowanych dokonaniem i tzw. „Potężnej gromadki”, uznawało zrazu kompozycje Rachmaninowa za zbyt konserwatywne i „kosmopolityczne”. Ceniono go przede wszystkim jako pianistę-wirtuoza i w tej właśnie roli zdobywał rosnącą sławę, także poza granicami Rosji. Po wybuchu bolszewickiej rewolty, zimą 1917 roku Rachmaninow z rodziną wyjechał saniami z Petersburga do Finlandii, rozpoczynając w swym życiu nowy etap emigracyjnej tułaczki, której szlaki wiodły m.in. do Francji, Szwajcarii i USA. Okres ten naznaczony był nader intensywną działalnością koncertową, kosztem zmniejszonej aktywności kompozytorskiej. Ukochanej Rosji nie dane mu było zobaczyć już nigdy...

Jednym z ostatnich większych dzieł skomponowanych przed opuszczeniem ojczyzny było Całonocne czuwanie (Всенощное

бдение) op. 37, wykonane po raz pierwszy 10 marca 1915 r. w słynnej Sali Kolumnowej Domu Szlacheckiego (późn. Domu Związków) w Moskwie, w interpretacji Chóru Synodalnego, pod kierunkiem Nikołaja Dalinina. Ten niezwykle, urodziwy i ogromnie trudny utwór, uchodzący za jedno ze szczytowych osiągnięć literatury chóralnej a cappella początkowo nie miał szczęścia do wykonania. Mimo znakomitego przyjęcia premiery, w przedrewolucyjnej Rosji nie prezentowano go zbyt często, gdyż wymagało to każdorazowej zgody władz cerkiewnych, niezbyt przychylnych koncertowym, pozaliturgicznym wykonaniom muzyki religijnej. Po rewolucji zaś dzieło zabrzmiało raz tylko w Wielkiej Sali Konserwatorium Moskiewskiego w 1926 r. po czym znalazło się na ponad pół wieku „na indeksie” wraz z innymi kompozycjami muzyki sakralnej, choć począwszy od lat 60. dokonano w ZSRR kilku wspaniałych, klasycznych dziś rejestracji fonograficznych (Swiesznikow, Czernuszenko), przeznaczonych jednak głównie na rynek zagraniczny; bywało też wykonywane, w całości lub we fragmentach „nieoficjalnie”, jako muzyka towarzysząca liturgii. Dopiero w latach 80. z rzadka dopuszczano w ZSRR koncertowe realizacje tego arcydzieła, a swego prawdziwego renesansu doczekało się w okresie demokratycznych przemian.

Całonocne czuwanie (gr. agripnia) to prastara, rozbudowana liturgia celebrowana w wigilie niedziel i świąt, składająca się z *wieczerni* (nieszporów, esperinos), *jutrni* (orthros) oraz *prymy* (pierwszej godziny kanonicznej). W ich trakcie wykonuje się różnorodne śpiewy: psalmy, kantyki, hymny, tropariony i stichiry, którym towarzyszą czytania Pisma św. i modlitwy kapłana. Polifoniczne opracowanie Rachmaninowa (które umuzycznia w fakturze od 3 do 11 głosów, także z udziałem partii solowych jedynie części stałe monumentalnej liturgii, pomijając części zmieniane zależnie od święta) nawiązuje do melodii i tonalności tradycyjnych, monodycznych śpiewów prawosławnych. W niektórych fragmentach odwołuje się bezpośrednio (poprzez cytaty melodyczne) do różnych nurtów tej tradycji – deklamacyjnego stylu greckiego (nr 2, 15), zdobnego, modalnego tzw. znamiennego raspiewu, kulturowanego w Cerkwi Rosyjskiej (nr 8, 9, 12, 13, 14), a także do jego odmiany, tzw. śpiewu kijowskiego (nr 4, 5). Pozostałe części są opracowaniami autonomicznymi, jednak doskonale zgodnymi z duchem muzyki cerkiewnej. Przed przystąpieniem do kompozycji swego wcześniejszego utworu sakralnego, *Liturgii Św. Jana Chryzostoma* op. 31 Rachmaninow studiował historię muzyki prawosławnej u jej znakomitego znawcy Stiepana Smoleńskiego (zm. 1909), jego też pamięci zostało dedykowane **Całonocne czuwanie**. Kompozytor uznawał je za jedno ze swych najwybitniejszych osiągnięć i wyraził życzenie, by opracowanie kończącego nieszpory kantyku Symeona (Ныне отпускаеши – *Teraz, o Panie pozwól odejść słudze Twemu*) zabrzmiało na jego pogrzebie.

Zespół Cappella Corale Varsaviana powstał w 2007 roku z inicjatywy Romana Rewakowicza – dyrygenta aktywnego zarówno w dziedzinie chóralnej jak i orkiestrowej przy współpracy z Małgorzatą Szymanek-Piotrowską – managerem o wieloletnim doświadczeniu chóralnym. Zespół skupia miłośników muzyki chóralnej różnych epok i okresów historycznych. Jego członkowie to głównie zawodowi muzycy – absolwenci i studenci różnych wydziałów wyższych uczelni muzycznych Polski. Śpiewają w nim zarówno wokaliści, jak i absolwenci i studenci teorii muzyki, wydziału edukacji muzycznej – dyrygentury chóralnej, muzykologii oraz instrumentalistów. Zespół ma na swoim koncie udział w licznych nagraniach muzyki do filmów produkowanych zarówno w kraju jak i za granicą. Na uwagę zasługuje rejestracja muzyki filmowej takich kompozytorów jak Jan A.P. Kaczmarek (laureat Oscara za muzykę filmową), Stanisław Syrewicz, Michał Lorenz i inni. Chór wziął udział w nagraniu muzyki Jana A.P. Kaczmarka do najnowszej ekranizacji słynnej powieści Lwa Tołstoja „Wojna i pokój”. W 2007 roku zespół wystąpił w Zamku Królewskim w Warszawie na wspólnym koncercie z Rosyjskim Państwowym Chórem Kameralnym prowadzonym przez Władimira Kontariewa w ramach Sezonu Kultury Rosyjskiej w Polsce. W grudniu 2008 roku **Cappella Corale Varsaviana** wystąpiła z dużym powodzeniem w Moskwie i Jarosławlu na zakończenie Sezonu Kultury Polskiej w Rosji. Latem 2009 zespół wziął udział w Warszawskim Festiwalu Chóralnym „Na Królewskim Trakcie”. Szczególne zamiłowanie i znajomość muzycznych tradycji wschodniego chrześcijaństwa przez Romana Rewakowicza skłania zespół do repertuaru muzyki prawosławnej, w tym wspaniałego „Całonocnego czuwania” (Всенощное бдение) Siergieja Rachmaninowa.